

**Kodeks Etyki
ICN
dla Pielęgniarek**

Tytuł oryginału **The ICN Code of Ethics for Nurses**

© Copyright by International Council of Nurses (ICN) 2006

© Copyright for the Polish edition by **POLSKIE
TOWARZYSTWO PIELEŃNIARSKIE (PTP) Warszawa 2007**

**Tłumaczenie dr B. Janus i dr Urszula Kwapisz
Redakcja naukowa: prof. dr hab. Irena Wrońska**

Opracowanie graficzne: D. Kilańska, P. Rucki

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie
01-842 Warszawa
Al. Reymonta 8/12

Wszystkie prawa, włącznie z tłumaczeniem na inne języki, są zastrzeżone. Żadna część tej publikacji nie może być reprodukowana w żaden sposób bez pisemnej zgody ICN. Krótkie (liczące poniżej 300 słów) fragmenty mogą być reprodukowane bez autoryzacji, pod warunkiem wskazania źródła.
Prawa chronione przez ICN (Międzynarodową Radę Pielęgniarek)
3, place Jean-Marteau, 1201 Genewa, Switzerland, tel. 41 22 908 01 00, 41 22 908 01 01, E-mail: icn@icn.ch, www.icn.ch
ISBN- ISBN: 92-95040-41-4

Druk: Imprimerie Fornara

MIĘDZYNARODOWA RADA PIELEŃNIAREK (ICN) KODEKS ETYKI DLA PIELEŃNIAREK

Międzynarodowy kodeks etyki dla pielęgniarek został przyjęty po raz pierwszy przez Międzynarodową Radę Pielęgniarek (ICN) w roku 1953. Od tego czasu wielokrotnie był aktualizowany i przyjmowany. Ostatnia rewizja została ukończona w roku 2005.

PREAMBUŁA

Pielęgniarki są odpowiedzialne za cztery podstawowe rodzaje działań: promocja zdrowia, zapobieganie chorobom, przywracanie zdrowia i przynoszenie ulgi w cierpieniu. Potrzeba opieki pielęgniarskiej jest uniwersalna.

Nieodłącznym elementem w pielęgniarstwie jest poszanowanie praw człowieka, włączając w to prawa kulturowe, prawo do życia i wyboru, do godności i bycia traktowanym z szacunkiem. Opieka pielęgniarska jest pełna poszanowania i nie może być ograniczeń ze względu na: wiek, kolor skóry, wyznanie, kulturę, niepełnosprawność czy chorobę, płeć, orientację seksualną, narodowość, poglądy polityczne, rasę czy sytuację społeczną.

Pielęgniarki udzielają opieki zdrowotnej jednostkom, rodzinom i społecznościom i koordynują swoją pracę z innymi odpowiednimi grupami.

ICN KODEKS

ICN Kodeks Etyki dla pielęgniarek zawiera cztery podstawowe elementy, które odzwierciedlają normy postępowania.

ELEMENTY KODEKSU

1. PIELEŃNIARKI A LUDZIE

Pielęgniarka jest odpowiedzialna przede wszystkim wobec tych ludzi, którzy potrzebują opieki pielęgniarskiej.

Pielęgniarka sprawując opiekę, promuje środowisko, w którym respektowane jest poszanowanie praw, wartości, zwyczajów i przekonań jednostki, rodziny czy społeczności.

Pielęgniarka zapewnia, że osoba jest odpowiednio poinformowana o swojej sytuacji, dzięki czemu ma podstawy do wyrażenia zgody na opiekę i właściwe leczenie.

Pielęgniarka utrzymuje w tajemnicy informacje osobiste o pacjencie i samodzielnie decyduje o okolicznościach, w których może je ujawnić.

Pielęgniarka wspólnie ze społeczeństwem ponosi odpowiedzialność za inicjowanie i popieranie działań odpowiadających na potrzeby zdrowotne i socjalne społeczeństwa, zwłaszcza grup najsłabszych.

Pielęgniarka ponosi podobną odpowiedzialność za podtrzymywanie i ochronę środowiska naturalnego przed wyniszczeniem, skażeniem, degradacją i destrukcją.

2. PIELEŃNIARKA A PRAKTYKA

Pielęgniarka jest osobiście odpowiedzialna i rozliczana za wykonywaną przez siebie pracę oraz za podtrzymywanie swoich umiejętności praktycznych dzięki ustawicznemu doksztalcaniu się.

Pielęgniarka dba o odpowiedni poziom własnego zdrowia tak, aby nie ograniczać swojej zdolności do sprawowania opieki.

Pielęgniarka osobiście decyduje o przekazaniu swoich obowiązków i odpowiedzialności innej osobie, oceniając jej kompetencje.

Pielęgniarka w pracy przez cały czas przestrzega standardów postępowania zawodowego, które podtrzymują wiarygodność całej grupy zawodowej i zwiększają zaufanie społeczne. Pielęgniarka sprawując opiekę gwarantuje, że wykorzystuje nowe technologie i zdobycze nauki w sposób bezpieczny dla ludzi, przestrzegając ich praw i godności.

3. PIELEŃNIARKA I ZAWÓD

Pielęgniarka odgrywa główną rolę w określaniu i wdrażaniu zaakceptowanych standardów praktyki pielęgniarstwa klinicznego, zarządzania, badań naukowych i edukacji.

Pielęgniarka uczestniczy aktywnie w rozwijaniu podstawowego zasobu wiedzy zawodowej opartej na badaniach.

Pielęgniarka, działając w organizacji zawodowej, uczestniczy w tworzeniu i utrzymywaniu bezpiecznych i sprawiedliwych społeczno-ekonomicznych warunków pracy pielęgniarek.

4. PIELEŃNIARKA I WSPÓŁPRACOWNICY

Pielęgniarka utrzymuje właściwą współpracę z przedstawicielami swojej grupy oraz innych grup zawodowych.

Pielęgniarka podejmuje odpowiednie działania dla dobra jednostki, rodziny i społeczności, gdy ich zdrowie zostało narażone na niebezpieczeństwo przez współpracownika lub każdą inną osobę.

PROPOZYCJE ZASTOSOWANIA ICN KODEKSU ETYKI DLA PIELEŃNIAREK

ICN Kodeks etyki dla pielęgniarek jest przewodnikiem dla działań w pracy zawodowej, przygotowanym w oparciu o wartości i potrzeby społeczne. Będzie miał on znaczenie tylko wtedy, gdy stanie się dokumentem żyjącym, stosowanym w codzienności pielęgniarstwa i opieki zdrowotnej w zmieniającym się społeczeństwie.

Aby osiągnąć ten cel, Kodeks musi być dobrze rozumiany, przyjmowany i wykorzystywany przez pielęgniarki we wszystkich rodzajach ich pracy. Musi być dostępny dla studentów i pielęgniarek przez cały okres ich nauki i pracy.

ZASTOSOWANIE ELEMENTÓW ICN KODEKSU ETYKI DLA PIELEŃNIAREK

Cztery elementy ICN Kodeksu etyki dla pielęgniarek: pielęgniarki i ludzie, pielęgniarki i praktyka, pielęgniarki i zawód, pielęgniarki i współpracownicy, budują ramy dla norm (standardów) postępowania.

Poniższa tabela będzie pomocna dla pielęgniarek w przekładaniu tych standardów w praktycznym działaniu. Dzięki temu pielęgniarki i studenci pielęgniarstwa będą mogli:

- Poznać normy wynikające z każdego elementu Kodeksu,
- Zastanowić się, co dana norma znaczy dla każdego osobiście, jak można ją zastosować we własnej dziedzinie pielęgniarstwa - praktyce, edukacji, badaniach czy zarządzaniu,
- Dyskutować treści kodeksu ze współpracownikami i innymi osobami,
- Wykorzystać specyficzne przykłady z własnej praktyki, dla zilustrowania dylematów etycznych i norm postępowania, jakie przedstawiono w ogólnym zarysie w kodeksie, oraz możliwości rozwiązywania tych dylematów,
- Pracować w grupach nad wyjaśnianiem problemów i podejmowaniem decyzji etycznych oraz osiągać porozumienie w odniesieniu do norm postępowania etycznego,

- Współpracować z krajowym towarzystwem pielęgniarskim, partnerami w zespole terapeutycznym (i nie tylko) przy permanentnym wdrażaniu norm etycznych do praktyki pielęgniarskiej, edukacji, zarządzania i badań.

ELEMENT KODEKSU # 1: PIELĘGNIARKA I LUDZIE		
Pracownicy i kierownicy	Nauczyciele i naukowcy	Krajowe stowarzyszenia pielęgniarskie
Udzielanie opieki z poszanowaniem praw człowieka oraz wrażliwością na wartości, obyczaje i wierzenia ludzi.	Włączenie do programów nauczania zagadnień związanych z prawami człowieka, równością, sprawiedliwością, solidarnością jako podstawowymi elementami dostępu do opieki.	Opracowywanie stanowisk i zasad popierających prawa człowieka i normy etyczne.
Organizowanie kształcenia ustawicznego dotyczącego zagadnień etycznych.	Stwarzanie możliwości kształcenia dotyczącego zagadnień etycznych u podejmowania decyzji.	Lobbying za włączeniem pielęgniarek do komitetów zajmujących się problemami etycznymi
Udzielanie odpowiednich informacji, pozwalających pacjentowi na wyrażenie zgody na opiekę oraz dających mu prawo wyboru lub rezygnacji z leczenia.	Możliwości nauczania/uczenia się w zakresie informowania pacjenta i wyrażania przez niego zgody na leczenie.	Ustalenie wytycznych wypracowywanie stanowisk i organizowanie kształcenia ustawicznego dotyczącego informowania pacjenta.
Wykorzystanie dokumentacji i systemów zarządzania informacją dla zapewnienia poufności.	Wprowadzenie do programów pojęć „prywatności” i „poufności”.	Włączenie zagadnień prywatności i poufności do krajowych kodeksów etyki dla pielęgniarek.
Zapewnienie i kontrolowanie warunków bezpieczeństwa w miejscu pracy.	Uwrażliwienie studentów na znaczenie działań społecznych dotyczących aktualnych problemów.	Występowanie w sprawach bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy.

ELEMENT KODEKSU # 2: PIELĘGNIARKI A PRAKTYKA

Pracownicy i kierownicy	Nauczyciele i badacze	Krajowe stowarzyszenia pielęgniarskie
Tworzenie standardów opieki i pracy, które promują bezpieczeństwo i jakość opieki.	Stwarzanie możliwości ustawicznego nauczania / uczenia się i rozwijania kompetencji dla praktyki.	Organizowanie dostępu do kształcenia ustawicznego poprzez czasopisma, konferencje, kształcenie na odległość itp..
Tworzenie systemów dla oceny zawodowej, kształcenia ustawicznego oraz systematycznego odnawiania uprawnień do praktyki zawodowej.	Prowadzenie i rozpowszechnianie wyników badań, wykazujących związek między kształceniem ustawicznym a kompetencjami praktycznymi.	Lobbying zapewniający możliwości kształcenia ustawicznego i standardy jakości opieki.
Monitorowanie i promocja osobistego zdrowia personelu pielęgniarskiego w aspekcie ich kompetencji zawodowych.	Promocja znaczenia własnego zdrowia i objaśnianie jego związku z innymi wartościami.	Promocja zdrowego stylu życia wśród pielęgniarek. Lobbying w sprawie zdrowych miejsc pracy i usług dla pielęgniarek.

ELEMENT KODEKSU #3: PIELĘGNIARKI A ZAWÓD

Pracownicy i kierownicy	Nauczyciele i badacze	Krajowe stowarzyszenia pielęgniarskie
Ustalenie standardów praktyki , badań, kształcenia i zarządzania w pielęgniarstwie.	Stwarzanie możliwości nauczania/uczenia się tworzenia standardów praktyki, badań, kształcenia i zarządzania w pielęgniarstwie.	Współpraca z innymi w zakresie tworzenia standardów praktyki, edukacji, badań i zarządzania w pielęgniarstwie.
Wspieranie w miejscu pracy, prowadzenia, rozpowszechniania i wykorzystywania wyników badań naukowych dotyczących pielęgniarstwa i zdrowia	Prowadzenie, rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników badań dla rozwoju pielęgniarstwa.	Wypracowywanie stanowisk, wytycznych i norm dotyczących badań naukowych w pielęgniarstwie.

Promocja udziału krajowych towarzystw pielęgniarskich w staraniach o poprawę warunków społeczno - ekonomicznych pielęgniarek.	Uwrażliwienie nauczycieli na znaczenie zawodowych towarzystw pielęgniarskich	Lobbing w sprawie poprawy warunków społecznych i ekonomicznych pracy pielęgniarek.. Opracowywanie stanowisk i wskazówek dotyczących sytuacji w miejscach pracy.
---	--	--

ELEMENT kodeksu # 4: PIELĘGNIARKI A WSPÓLPRACOWNICY

Pracownicy i kierownicy	Nauczyciele i badacze	Krajowe stowarzyszenia pielęgniarskie
Uświadomienie znaczenia specyficznych i nakładających się funkcji zawodowych jako źródeł potencjalnych napięć.	Wypracowanie zrozumienia zadań i roli innych grup zawodowych.	Stymulowanie współpracy z innymi pokrewnymi dyscyplinami.
Rozwijanie wspólnych systemów wspierających wartości i zasady postępowania etycznego w miejscu pracy.	Informowanie innych zawodów o etyce pielęgniarskiej	Budowanie wiedzy o etyce innych zawodów.
Tworzenie mechanizmów zabezpieczających jednostkę, rodzinę lub społeczność, jeżeli opieka im oferowana jest zagrożeniem ze strony personelu służby zdrowia.	Wpajanie w trakcie nauczania o potrzebie zabezpieczenia jednostek, rodzin lub społeczności , gdy opieka im oferowana jest zagrożeniem ze strony personelu służby zdrowia	Ustalenie wytycznych, zasad, stanowisk, organizowanie spotkań dyskusyjnych dotyczących bezpieczeństwa osób, które są zagrożone ze strony personelu służby zdrowia.

ROZPOWSZECHNIANIE ICN KODEKSU ETYKI DLA PIELĘGNIAREK

Aby cel został osiągnięty jego treść musi być znana wszystkim pielęgniarkom. Zachęcamy więc do udziału w jego rozpowszechnianiu w studiach pielęgniarskich, w miejscach pracy pielęgniarek, czasopismach pielęgniarskich i innych środkach masowego przekazu. Kodeks powinien być również znany innym zawodom związanym ze służbą zdrowia, opinii publicznej, odbiorcom opieki zdrowotnej i grupom podejmującym decyzje polityczne, organizacjom praw człowieka i pracodawcom pielęgniarek.

SŁOWNIK TERMINÓW ZASTOSOWANYCH W ICN KODEKSIE ETYKI DLA PIEŁĘGNIAREK.

Współpracownik	inne pielęgniarki lub pracownicy zdrowia lub nie związani ze zdrowiem pracownicy, profesjonaliści.
Relacje współpracy	relacja zawodowa oparta o wspólne i wzajemne działania i zachowania ukierunkowane na osiągnięcie określonych celów.
Rodzina	jednostka społeczna złożona z osób połączonych więzami krwi, pokrewieństwa, związkami emocjonalnymi czy prawnymi.
Pielęgniarka wspólnie ze społeczeństwem	pielęgniarka, jako pracownik służby zdrowia i obywatel inicjuje i wspiera odpowiednie działania, odpowiadając na potrzeby zdrowotne i społeczne społeczeństwa.
Zdrowie osobiste	psychiczne, fizyczne, społeczne i duchowe dobre samopoczucie pielęgniarki
Informacja osobista	informacja uzyskana podczas kontaktu zawodowego, która dla jednostki lub rodziny ma charakter prywatny, a jej wyjawienie może stanowić naruszenie prawa do prywatności, powodować złe samopoczucie, zamieszanie lub szkodzić jednostce lub rodzinie.
Grupy powiązane	inne pielęgniarki, pracownicy służby zdrowia lub innych zawodów, oferujący swoje usługi jednostce, rodzinie lub społeczności i pracujący dla osiągnięcia pożądaných celów.